

ČAJ

Pro chvíle pohody

SRPEN 2019

Časopis Autorů Jičínska

MALOVÁNÍ KYTICE

Co že malíř maluje?
Přece to, co miluje.
Kopretiny, kopretiny
umí jako nikdo jiný,

modré zvonky, rudé máky,
smolničky a chrpy taky.
Je to plevel? Nevadí,
když to oči pohladí.

Džbán barvami zrovna zpívá.
Malíř, ten se chvíli dívá,
a najednou vidím sama
květy růst mu pod rukama.

Alena MELICHAROVÁ

155

Vážení čtenáři,

prázdniny se nám přehouply do druhé poloviny
a ČAJ se vrátil z řeckého výletu, neboť i v Čechách je krásně.
Na procházku do přírody nás pozve svou poezií
severočeská básnířka **Alena Melicharová**.

Cestou ze severu se můžeme zastavit u Máchova jezera,
neboť ve Starých Splavech žije náš druhý srpnový host,
pan **Miroslav Rezek**.
Představuje se ukázkami kratších próz.

A naše toulání po kraji uzavřeme s Otou Pavlem u Berounky.
Rozhovor s **Jaroslavou Pechovou** se totiž točí kolem její knihy
„Zpáteční lístek do posledního ráje Oty Pavla“.
V rozhovoru se autorka přiznala, že:
**„Ota Pavel psal tak sugestivně, že čtenář ani na chvíli
nezapochybuje o pravdivosti jeho příběhů.“**

Tvorbu domácích autorů zastupuje povídka
Zlaty Zákoutské „Proměna druhá – léto.“

Užijte si srpnové dny v českým, moravských a slezských
luzích a hájích!
V září se vypravíme na Mělník,
kde chystají již 25.ročník literární soutěže Mělnický Pegas.

Váš Václav

HOST ČAJe:

Alena MELICHAROVÁ (*1938 v Kolíně)

Celé jméno: Stanislava - Alena Melicharová, píšu pod pseudonymem.

Po válce se má rodina vrátila zpátky do Krušných hor. Třídní učitel na Gymnáziu mi pro neschválení vysokoškolského studia doporučil přejít na Pedagogickou školu v Teplicích: stala jsem se tedy učitelkou a učila v Jeníkově, Hrobu a Duchcově. Původně jsem se nejdříve zajímala o kresbu a malbu: vystavovala jsem se skupinou „D“ při duchcovském zámku.

První verše mi vycházely v okresních novinách a časopisech / Průboj, Revue Teplice /, ale i v Literárních novinách a Kmeni. To až do roku 1971, kdy mou sbírku ohodnotili jako „nevydatelnou“. Do roku 1989 jsem si psala „do šuplíku“.

Po roce 1989 mi vyšla v nakladatelství Kapucín sbírka „Domov“, kterou jsem ilustrovala. Po další mnou ilustrované sbírce se stal mým ilustrátorem akademický malíř Karel Kupka. Ilustroval mi celkem osm knížek. Byl mým přítelem, mnoho kreseb a maleb mi věnoval. Kresbami drobnůstek, které mi maloval do dopisů, jsem ilustrovala knížky po jeho smrti.

V literárních soutěžích jsem získala několik třetích cen a jednu druhou: první cenu mám z Polabského knižního veletrhu / téma: květina v poezii / za sbírku „Řekni to květinou“.

Moje poema „Ulrika“ s námětem poslední lásky německého básníka J.W. Goethe byla hned po uveřejnění přeložena do němčiny, lužické srbštiny a esperanta. Jako příloha časopisu „Esperantisto“ vyšla ve Francii v roce 2007 - a stejným

způsobem v roce 2009 v USA.

V českoněmeckém vydání s přebásněním německého básníka Michaela Wolfa byla vydána roku 2015.

Členkou Severočeského klubu spisovatelů v Ústí nad Labem jsem od roku 2002, členkou Obce spisovatelů ČR od roku 2006.

Vyšlo mi devatenáct knih. Jejich přehled a další informace si můžete vyhledat na mém webu: [https // www. alena-melicharova.cz /](https://www.alena-melicharova.cz/)

„Protože mám ráda květy, vybrala jsem pro časopis ty básně, v nichž se květiny objevují. K nim přidávám krásnou kytici od mého ilustrátora, akademického malíře Karla Kupky.“

Alena Melicharová

Jarní procházka

Tam, kde se řeka klikatí
a kačeny si staví hnízda,
kde vítr v jilmech tiše hvízdá,
jdem s rozechvělou závratí.

Pod břehem pění jarní příval.
Vody už trochu opadly,
když odplavily zábradlí
i loďku, kterou topol skrýval.

Stopy se vlhkem naplní.
Zastavíme se na tůni,
vlasy nasáklé krůpějemi.

A ticho keři prorůstá,
než políbíš mě na ústa
na svahu, bílém bledulemi.

Maminčiny begónie

Do oblouku se cesta stáčí
před domem v úzké ulici.
Zešedla okna, svítící
zářivou žlutí v květináči.

Maminka hlízy begónií
uchovávala mnoho let.
Hned nesla je ven opršet,
když z jara poznala, že žijí.

Věnovala jim hodně času,
než ukázala svoji krásu
rozvitá poupata.

Pak nad šlahouny psího vína
zářila okna maminčina
jak lampa rozžatá.

Rukojmí

Báseň zážeh snový
pevně svázat slovy utíká.
V touze sdělit dojmy
bere si rukojmí: básníka.

Sám si o to říká,
když se z citů svlíkat neleká.
Co přebolí jeho,
pohladí druhého člověka.

Louka na Bouřňáku

Bouřňácká louka
modrá rozrazily
v bzukotu včel
se topí vzápětí.
V horkém poledni
šťastní jsme tu byli,
jen sami dva,
sami dva v objetí.

Jít cestou dolů
ještě nechtělo se,
i když už slunce
rudlo ve stráních.
Byli jsme mladí,
léto bylo bosé
jak první láska,
jako první hřích.

Bouřňácká louka
ve slunci se koupe
a mráček se jen
sem tam tetelí...
Vzpomínám. Musím,
i když je to hloupé,
na roky,
které dávno dozněly.

Malování kytice

Co že malíř maluje?
Přece to, co miluje.
Kopretiny, kopretiny
umí jako nikdo jiný,

modré zvonky, rudé máky,
smolničky a chrpy taky.
Je to plevel? Nevadí,
když to oči pohladí.

Džbán barvami zrovna zpívá.
Malíř, ten se chvíli dívá,
a najednou vidím sama
květy růst mu pod rukama.

Ohlédnutí

Společných roků bylo vrchovatě,
dnešek nás už jen
drží při zemi.
Dříve jsi nosil sponu na kravatě
a uměl na mě čekat s růžemi.

Dnes je to sen, který se k ránu zdává
a člověk se z něj
stejně probudí.
Zestárlí jsme. Čas tikat nepřestává
a každý den je dílek v osudí ...

Macešky

Kdejaký záhon
jimi osází.
Jen zmizí zmrazky,
už chtějí kvést.
Pestré macešky
nic nepokazí:
jsou osvěžením
šedivých měst.

Říkalo se jim
hřbitovní kvítí.
Začnou rozkvétat
a je mi hej.
Zkrásní i chodník,
když u něj svítí
maceščí obličej.

Rozveselují
staříčké hroby.
Netruchlí,
ale umí vkrátku
od nepaměti
do dnešní doby
hřbitov proměnit
na zahrádku.

Řekni to květinou

Potkáš lásku,
které můžeš věřit,
ještě křehkou,
ještě nevinnou.
To, co slovům
nedokážeš svěřit,
řekneš
květinou.

Je ti dobře
a slunce se směje,
rozumíš si
se svou rodinou.
A svým blízkým,
že tě srdce hřeje,
řekneš
květinou.

Život spěchá.
Všechno musí končit.
I krásné dny
jednou pominou.
Jak tě bolí
navždycky se loučit
řekneš
květinou...

Verše jsou vybrány ze sbírek: Letokruhy /2000/, Řekni to květinou /
2010/, Barevné sonety /2018/

HOST ČAJe:

Miroslav REZEK (*1950 v Havlíčkově Brodě)

Narodil jsem se v roce 1950 v Havlíčkově Brodě. První literární zločiny jsem spáchal na střední škole. Moje postpubertální básně byly naštěstí spravedlivě odsouzeny k doživotnímu zapomenutí.

Další roky jsem téměř nepsal. Když už jsem někdy zplodil tři věty, druhý den jsem nejméně dvě z nich škrtnul. Tak vzniklo několik literárních maličkostí, které jsem ale snadno dokázal před světem utajit.

V sedmdesátých letech jsem se odstěhoval do Starých Splavů na břehu Máchova jezera. Jenom pro moji ženu Annu jsem příležitostně psal dopisy nedopisy, povídky nepovídky. Svého čtenáře si musí autor hýčkat. Lepší jeden, než žádný.

Asi před deseti lety jsem však objevil literární soutěže. Sebral jsem odvahu a několika se zúčastnil. Některé moje literární pokusy se dokonce umístily mezi těmi lepšími. Jako motivace k dalšímu psaní to stačí. Milí čtenáři, buďte ke mně shovívaví, mám vás rád.

Mystérium Židovského města

Ulicemi Židovského města tečou potoky slin. Hladoví turisté si objednávají svičkovou, jen mladá černoška si dává porci pražské gotiky. Srocení lidí před Staronovou synagogou. Tak jako vždycky, Golem je i není. Na půdě po něm zůstal jen otisk nohy v prachu. Rukou nenápadně smetám vlákno pavučiny, špinící mi oblek. Vím jistě, že si toho nikdo nevšimnul. Platím dvě kávy a s Karlem Sidonem odcházíme navštívit Mistra Jehudu. Kdyby snad někdo zahlédl šém, řeknu, že je to jen kamínek pro rabiho Löwa. Vlastně ani nebudu lhát, protože jsem jich na Starý židovský hřbitov donesl už na tisíc.

Všední odpoledne na Karlově mostě

V těle Karlova mostu jsou prý někde zazděny jazyky lva, jednorožce a páva, bájných tvorů, kteří mají město chránit. Bitva začíná před polednem. Hrůzka Čechů brzy podléhá cizí přesile. Staroměstské předměstí dobyli Švédové, na Malé Straně zase spoustu domů obsadili Sasové. Ověšení digitálními fotoaparáty nalétají na most japonští kamikadze. Sochy nemají rády násilí, proto si zavazují oči bílými šátky. Johánek z Pomuku se mlčky vrhá do Vltavy. Všechno je pomíjivé, jen kruhy na vodě jsou věčné.

Pražská imaginace

Ve dne Praha nehnutě stojí na kotvách pilířů svých mostů. Jako loď plná legend a tajemství. Jako Archa. Po půlnoci se všechno mění. V hodině chciplého psa potkáš na Malé Straně herce ze Zábřahů i Pražského chodce. Velká medvědice loví ve vltavské vodě třpytivé ryby a hází je na břeh hladovým básníkům. Na plochu letiště se snášejí obrovští bílí ptáci s břichy plnými pacientů z celé Evropy, které může uzdravit jenom léčebná kůra pražské imaginace. Navštíví Kafku a položí růži u Palacha, dají si pivo u Tygra a na účtence napsanou podají si žádost o azyl.

Setkání s básníkem

Všední den na konci dubna. Jaro nikam nespíchá. Dny jsou již docela teplé, ale rána ještě studená, až mrazivá. Stojím na starosplavském břehu Velkého rybníka a celým tělem vnímám jeho zvláštní klid. Zelenká voda se mazlí s bledými tvářemi utopenců.

Siluetu blízkého Šroubeného je ještě dobře rozeznatelná, ale ze vzdálenějšího Borného zůstal jen zelený ostrůvek, vystupující z mlhy. Hrad Bezděz na vyšším kopci, i s homolí svého menšího bratra, zmizel úplně. Zavírám oči a začínám vidět obrazy.

V lomu na severním svahu Malého Bezdězu, odkud jindy do daleka zní bušení kladiv, rozbíjejících zdejší znělec, je ticho, ve vsi pod hradem všichni svítí neděli. Zvon bezděžského kostelíku svolává na mši. Ve svátečním vycházejí bezděžští ze svých domů a míří ke kostelu. Muži v černém obleku, ženy v tmavé sukni a bílé jupce. Jeden člověk k nim ale určitě nepatří. Urostlý muž, ještě mladý, vešel do vsi zespodu, možná

odbočil z boleslavské cesty, či přišel od Katusic. Místní vešli do kostela, ale on jde dál. Na konci vsi se zastaví, krátce vzhledne k hradu, aby vzápětí zmizel v lese. Na začátku Mariánské cesty, vedoucí odtud až do Hiršbergu.

Několik kroků ode mě stojí muž. V jedné ruce drží otevřený zápisník, druhou zvedá k očím dalekohled. Možná v mlze vidí něco, co jiní jenom tuší. Nejsme tady ale sami. V zádech nám stojí nějaký divný chlap. Přes tmavé kalhoty tmavý kabátec, kolem krku karmínový šál. Na hlavě černý klobouk se širokou krempou, který dodává jeho vzhledu jistou vznešenost. Když si temného muže lépe prohlédnu, najednou vím, co je zač.

Člověk u vody o něm ještě neví. Možná by jinak odešel, ale třeba také ne. Po setkání s tím chlapem nikdo netouží. Nikdo ho nechce znát. Čelo do hloubky rozseknuté sekýrou času. V zapadlých očích nekonečné osamění. Pod křivým nosem rozpraskané bledé rty. Nevypadá jako rváč, spíš jako smutný rytíř, jehož kord dávno zahálí. Nemá s kým bojovat, nemá soky v lásce, ani v životě, dokonce ani ve smrti.

Temný muž vykročil k tomu u vody a bez pozdravu spustil: „Kdo jsi a co tady chceš? Ten se pomalu otočil. „Nemusím se nikomu zpovídat, ale aby sis nemyslel, že jsem hulvát, odpovím ti. Přišel jsem z Litoměřic a chci navštívit ještě Housku, snad i Kokořín. Do svého notesu kreslím hrady spatřené, tak těm svým kresbám říkám. Naproti v Hiršbergu mám dobrého přítele. Ty ale jeho jméno nemůžeš znát. Hindl mi v hostinci vždycky nechá vzkaz, když je sám někde na cestách. I tentokrát tam na mě čekal dopis, však tenhle nebyl od něho. Máchovi, bylo napsáno na obálce, až půjde kolem.“

„Tak kolem, říkáš? Také čas od času pracuji s kolem, ale asi to není totéž. Těžké je moje kolo, z dubového dřeva ho tesař vytesal.“ Řekl na to ten druhý a ramena mu poklesla pod vahou neviditelného břemene.

„Kolem nebo okolo, jestli je to tak pro tebe lepší. Zdá se ti divné, že jsme se ještě nikdy nepotkali? Jen náhoda, protože já bývám v tomto kraji často k vidění, z Prahy to sem není pěšky daleko. Rád se dívám na svět a svoje vjemy převádím do slov i obrazů. Oč hůře kreslím, o to lepší jsou moje verše. Jsem Mácha, Ignác a ještě k tomu Karel. Už brzy napíšu svou velkou báseň a bude tak dobrá, že mne všichni budou zvat knížetem básníků.“

Neskromná slova, a na ně stejně tvrdá a sebevědomá odpověď.

„Tak básník, říkáš?. Nejsi snad jen pisálek, co za pár grošů napíše jednu veršovánku svatební, podruhé zase rozlučkovou, který za sklenici vína v hospodě kejkle se slovy předvádí? Nejednu báseň jsem už přečetl, ale od tebe žádnou. Nejsi nic, nikdo tě nezná a myslím, že ani znát nebude. To kata, toho znají všichni. Každý se mě bojí, každý si ode mě odsedá, nikdo

se nechce napít vína z mého džbánu. Nejsem malomocný, ani prašivý. Rád bych ti řekl svoje jméno, ale dávno žádné nemám, pro všechny jsem prostě jenom kat. Také mnou teď opovrhuješ, když už víš, co jsem zač?“

Neklidné oči básníka, zastřené vědomím nekonečného plynutí času, se na okamžik zastaví. Tisíckrát už vysvětloval, že není tím, za koho ho druzí mají. Přesto, nebo právě proto, katovi odpoví.

„Já se nebojím nikoho. Rád s tebou vypiji pohár vína, vždyť mezi námi není velký rozdíl. Já lidem nabízím cestu do vlastní duše a ty do nicoty, ale ty cesty jsou si mnohdy hodně podobné. Bílé asi nepiješ, barvu krve máš jistě raději, ale kdyby přece jen, mám v brašně láhev dobrého žernoseckého, litoměřičtí přátelé mi dali na cestu. Mohu tě kus cesty doprovodit, mohu s tebou posedět v krčmě, mohu vlastně cokoliv. Básník je pták, je vrabec i vlaštovka, holubice i orel, jestli rozumíš, co je to svoboda.“

Taková slova kat ještě od nikoho neslyšel. Snad proto z jeho odpovědi hořce dýchá smutek. „Rád bych, Mácho, ale o svobodě já příliš mluvit neumím. Mohu ti však ledacos říct o spoustě jiných věcí. Třeba o vězeňském řádu, o právu útrpném, o mučení, nebo ti ukázat šibeniční vrch. Ještě jsi neztratil odvalu? Nebyl bys první, komu změkly kosti v nohách. Nikomu to nevyčítám, někdy se také bojím. Ne ale lidí, nýbrž sám sebe.“

Svár duše a těla se nevyhýbá ani katovi. Katovština je zděděné prokletí a básník vnímá silněji než druzí, jak těžký je úděl člověka, klopýtajícího pod křížem strašných povinností. Kat váhá, zda může překročit hranici, kterou má hluboko v sobě. Odsouzencům ruku nepodává a nikdo z těch, kteří nás soudí, nepodá ruku jemu.

Smutný úsměv se mihnul tváří básníka. Mnohokrát slyšel o marnosti vlastního života, o zbytečnosti svých veršů i malovanék. „Nemá talent. Snad jako živý model pro skutečné malíře, když sem chce mermo mocí chodit,“ řekli mu v Akademii. „Básník nejsi a nebudeš,“ řekli mu všichni vydavatelé, kterým nabízel k tisku slabý sešit svých prvních veršů. Nepochopený a odmítaný je měl za hlupáky. „Čas nás rozsoudí,“ vztekla a vášnivě křičel do světa, protože věděl, že jeho verše jsou dobré. Jsou až příliš dobré. Jen hluchý a slepý by nepoznal, že se narodil básník.

„Co vlastně bylo v tom dopise? Myslím, že upomínka nějakého nespaceného dluhu. Snad hrál jsi bez peněz a prohrál. Neměl bys pokoušet osud, Mácho.“

„Já nikomu nic nedlužím, kate. Když chybí peníze, sám sebe dávám v sázku, a ve hře nikdy nešidím. Dluh, který občas udělám, splatím někdy dřív, někdy později, ale vždycky.“

„Dluhy lze nadělat i jinak, Mácho. Odmítneš pomoc bližnímu v nouzi.

Nepodělíš se o svůj talíř s malomocným. Jen málo stačí, aby měl člověk co do činění se mnou.“

„To jsou jen silná slova, kate, nic víc. A ty to víš. Nepřímo se mě vlastně ptáš, zda nehandluji rýmy za džbánec vína. Občas ano. Ale jen zřídka, když s přáteli sedíme v hospodě, a v kapse zeje díra. Holky se smějí a spravovat ji nechtějí, prý jejich kapsička je také děravá, a jak se to chlapcům líbí. To já zase rád pomohu se svojí jehličkou, když na to přijde. Vinohrad nemám, ale žízeň ano, peníze nemám, ale v posteli nebývám často sám. Víš ty, jak horká je básníková krev a hříšné jeho pero, když děvče se mu líbí, když slíbí? Jaký žár duši spaluje, než z jejich studánky svou žízeň uhasíš? Nevíš nic, ani nemůžeš. Máš jenom těžké knihy plné ještě těžších slov, máš jenom slzy, pláč a v duši kapky zaschlé krve. Máš jenom sebe a hrůzu z probuzení do dne před popravou. Ach, kate, nezávidím ti tvůj klid a samotu. Na druhou stranu ale v bezčasí dnů můžeš vymýšlet lektvary a na šibeničním kopci hledat mandragoru. Můžeš sušit a mlít bylinky a v sádle psa je macerovat, můžeš svoje tyglíky a hrnce naplnit, čím chceš. Vždycky se najde někdo, kdo uvěří, že dostal zázračnou mast proti moru, choleře, či uhranutí dobytka. I provaz oběšencův má jistě předem svého kupce.“

Ne každý má v sobě tolik síly, aby unesl váhu takových slov. Kat je však silný, nesnaží se básníka umlčet. Snad i chce, aby se našel někdo, kdo mu dokáže říct pravdu do očí.

„Můj dopis tě zajímá víc, než moje verše. Moje hříchy tě zajímají víc, než moje milosrdenství. Nedokážeš nebýt katem a vzít si zpět svoje jméno. Pokud tě to uspokojí, ten dopis vlastně nebyl dopisem. V obálce byl jen obrázek Housky. Na hrubém papíru načrtnutý plánec podzemí. Beze slov, bez podpisu. Někdo nás asi poslouchal, když jsme v hostinci mluvili o bráně do pekel, která se prý v podzemí Housky nachází. Vsadil jsem se, už trochu opilý, se všemi, že tam noc zůstanu, abych na vlastní oči spatřil démony, o kterých lidé rádi mluví, i když je nikdo z nich nikdy nespatrił. Možná se odtamtud nevrátím, možná ale objevím cestu, o které nikdo nemá ani tušení.“

„Tak jenom kvůli bláznivé sázce jsi přišel? Kvůli pochybnému obdivu hospodských pijanů?“

„Ne, kate. Přišel jsem, protože se cítím být poutníkem. Miluji zdejší kraj. Tenhle rybník, v borových lesích skrytý, i oba zdejší hrady, Bezděz a Housku. Dva drahé kameny, zasazené do krajiny, nad kterou bílá oblaka dálným nebem plynou. Prošel jsem půlku Čech, ale nikde není tak krásně, jako tady. Možná, až omrzí mě básnění, napíšu cestopis.“

Nám básníkovu vyznání stačí, ne tak katovi.

„Nejsi sám na světě, kdo v sobě nosí neklid, touhu, nebo strach z plynutí

času. Možná tě to překvapí, ale já také dovedu psát. Napsal jsem velkou knihu o botanice.

Popsal jsem léčivou sílu bylin i plevelů. Sám jsem z nich vařil a míchal lektvary i mastě, použil kostival i kontryhel, a pomohl mnoha nemocným.

Už dlouho nosím v hlavě námět na román. Někdy ho možná napíšu. Truchlivý příběh loupežníka a jeho milé. Jen verše se mi z dálky vyhýbají. Teď mě však jeden napadl. Snad za to může ta temná voda vůkol. Třeba mi řekneš, abych to víckrát nezkoušel, ale budiž.

Je pozdní večer - první máj -
naše dítě se v jezeře utopilo
je první máj - je lásky čas
Vilmo! – marně volám milou“

„Není to úplně špatné, jen tomu něco chybí. Kdybych snad já chtěl napsat nějaké verše o máji, začal bych nejspíš nějak takhle:

Je pozdní večer – první máj –
večerní máj – je lásky čas;
hrdliččin zve ku lásce hlas:
„Hynku! - Viléme!! – Jarmilo!!!“

„Nechci ti radit, Mácho, ale čím ty bys začal, tím já bych možná spíše skončil. Beztak tu báseň nikdy nenapíšeš.

Uši mi ucpal křik racků. Jen nerad otvírám oči. Mrtvé obličeje pod hladinou se proměnily v hladké kameny ve spleteních vodních trav. Mlha zmizela, stejně jako můj sen. Hledám nějaké stopy v písku, a nacházím jenom jediné.

Květen 2019

Vzpomínka na konec dětství

Medově hnědé torzo panny. Bez hlavy, bez rukou, bez nohou, s ňadry rozpíchanými tisícem špendlíků touhy, tak byla krásná. Všechno, co neměla, jsem si dokázal domyslet. Oči srny a ústa, která krásně bolí, i vůni mechu v jejím klíně.

Slaně chutnaly mi tenkrát dívčí slzy, jak rybí vnitřnosti. A také sladce, i hořce, a navíc ještě trochu kysele. Jako okurky z láku, obalené v cukru a přikusované k hořké kávě. Jako gumoví medvídci s octem a cibulí. Jako rány na poškrábaných zádech, zasypané vápnem se solí. Taková to byla láska.

Blýská se a hřmí. Ledové kroupy padají do rybníka jak olověné peří. Dlaně se dotkne mluvící had. Ten úhoř prozření však z ruky vyklouzne a vzápětí zase nemám nic. Jen svoje mramorové tělo, spadlé do vody. Všudypřítomná panna se směje smíchem laciné děvky. Šňůra dětství se přetrhla a matné perly zmizely v trávě.

Je vody jak za čtyřicet dní, a stále prší. Divné, že slaná je jak slaneček, jak hruška solanka, jak stráně pod Soláněm. Jako litanie námořníka, vyhozeného z bordelu. Jako všechny nevyslyšené touhy. Jako sluneční hrob.

Vyškrábu se z vody, a po hrázi mě pronásleduje zběsilý bílý jednorožec. Zakopávám, noha mi až po kotník vězí v díře, kterou jsem neviděl. V ní kámen, ostrý jako nůž. S pořezanými prsty kulhám dál, jak rezavý železný rytíř přes dvůr kovošrotu. Za mými zády funí otevřená tlama lisu. Můj strach.

Bez dechu jsem se zastavil a rozhlédl. Nikde nikdo není. Je čtrnáct čtyřicet pět a mnoho času nezbývá. Musím se dostat domů včas. Mrzáček ale sotva předežene geparda povinností.

Panna za dveřmi jako metronom výčitek. Kýve se ze strany na stranu, rozhýbaná rozražením dveří. Není opilá, snad jenom otrávená námelem z Van Goghova pole. Nenávidím ji, ten obraz je jenom můj, jenom já přece vím, co je šílenství. Chodba je úzká, spadnout nemůže. Opřená o stěnu se mi zase vysmívá, ale já se už přestal bát. Krejčovskými nůžkami stříhám na cáry její nakráplý smích. Duše se pere s rozumem, a teče krev, brzy snad bude po všem. Ráno už nebudu kulhat, a můj imaginární gepard se vrátí, kam patří. Dospělí si ani nemusí ničeho všimnout.

Takhle nějak se to tehdy možná stalo, nebo alespoň mohlo stát. Sám dost dobře nevím. Stará jizva na noze už dávno nebolí. A panna, zavřená na půdě, mlčí.

Červen 2019

**„Ota Pavel psal tak sugestivně,
že čtenář ani na chvíli nezapochybuje
o pravdivosti jeho příběhů.“**

ROZHOVOR – JAROSLAVA PECHOVÁ

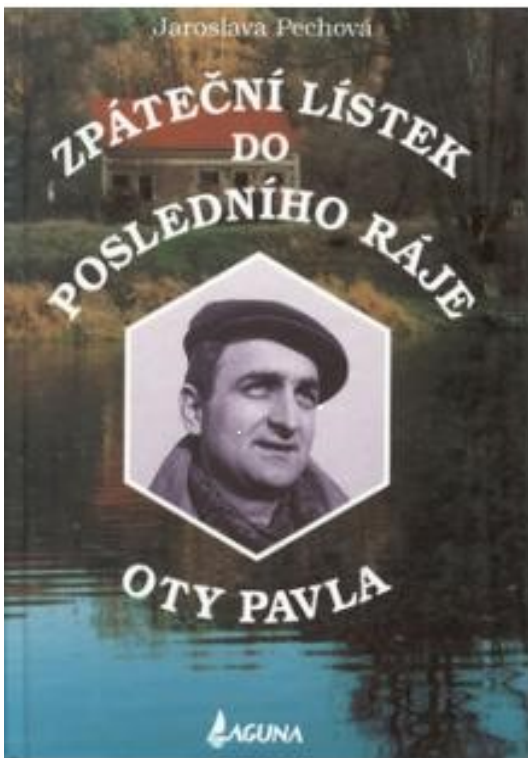
Spisovatelku Jaroslavu Pechovou jsem osobně poznal na literární soutěži Řehečská slepice. Nedávno mě zaujala její kniha „Zpáteční lístek do posledního ráje Oty Pavla“. Mám rád tvorbu dnes již bohužel nežijícího milovníka přírody, sportu, výborného vypravěče Oty Pavla, domluvili jsme se s paní Pechovou na rozhovoru.

- V knize mimo jiné píšete: „Je to kraj mého dětství, mých snů, mých vzpomínek. A já jsem ráda, že ten kraj má svého dvorního spisovatele.“

Kdyby snad někdo ze čtenářů tápal, připomenu, že se bavíme o okolí řeky Berounky. Ve vašem životopise jsem se dočetl, nakonec i v knize, že jste žila v Olomouci a v Praze, tak jak je to u vás s tou Berounkou?

Narodila jsem se v Petrovicích u Rakovníka a žila nejprve tam a později v Rakovníku. Odtud to k Berounce není zas tak daleko. Patří prostě do kraje mého dětství a já patřím neodmyslitelně k ní. Život mě sice odvál nakonec jinam, ale stále se sem ráda navracím.

I ve své tvorbě na svůj rodný kraj nezapomínám.

- Pamatuji si na setkání českých a polských autorů v Broumově. Mluvili jsme o tom, kdo z českých autorů je známý v Polsku. Společně s Bohumilem Hrabalem padalo nejčastěji jméno Ota Pavel. Je Ota Pavel znám ve světě? A jak si vysvětlujete, že jeho ryze české vidění přírody dokáže oslovit čtenáře mimo naši vlast?

Ota Pavel psal nadčasově. Jeho knihy dodnes oslovují nejen české čtenáře, ale i ty daleko za hranicemi. Byly přeloženy do mnoha jazyků. Čtou je v Japonsku, v Grónsku, v Číně... To je důkaz, že všude lidé mají vztah k přírodě a jeden k druhému, když mají oči k vidění a uši ke slyšení. Každého přece dokáže oslovit krása a poetika. Také filmy, které byly natočeny podle povídek Oty Pavla, sklízí v zahraničí úspěch.

- Dílo Oty Pavla mám rád. Znáám i jeho sportovní povídky, „Pohádku o Raškoví“, pochopitelně „Smrt krásných srnců“ atd. Co vás z jeho tvorby nejvíc oslovilo?

Ať sáhnu po jakékoli Pavlově knížce, tak vím, že mě čeká velký čtenářský zážitek. Všechny jeho knihy jsou překrásné. Napsal řadu hezkých příběhů ze sportovního prostředí, ale klasikou české literatury se staly především jeho povídky z Křivoklátska. Tomu kraji lesů, jezů, ryb a báječných lidí v nich vdechl nesmrtelnost a navrátil mu to, čím ho obdaroval kdysi on, když sem jezdil jako malý chlapec.

- Mě hodně oslovily právě i sportovní povídky, třeba ze Závodu míru, kdy najednou člověk viděl věci, o kterých jako ročník narození 1961, neměl potuchy. Čím dokázaly tyto povídky čtenáře uhranout? Třeba tím, že v nich nevystupovali sportovci, ale lidi z masa a kostí? Že Ota Pavel dokázal jít na „lidskou dřenu“?

Měl dar otvírat lidem srdce a naslouchat jim. Věřil, že lidstvo se skládá z nekonečné mozaiky obyčejných lidí. Tvrdil, že právě v těch obyčejných a prostých lidech je vždycky nějaká jiskra a vždycky něco hezkého, co stojí za zaznamenání. Dokázal neomylně objevit jemné předivo lidských osudů, které splétá život, co není jen lopocením, ale je také krásný a ušlechtilý a má v sobě naději a víru. Psal tak sugestivně, že čtenář ani na chvíli nezapochybuje o pravdivosti jeho příběhů. Promítá si do nich své radosti i starosti, ztotožňuje se s nimi.

- Já si osobně myslím, že Ota Pavel je i dnes stále uznávaným autorem především proto, že si na nic nehrál. Žil svůj nepřilíš radostný život z pohledu války a židovského původu, ale dokázal ten život i přes všechna příkoří žít. Čím je osobitá Pavlova tvorba pro vás?

Krásně to vystihl Arnošt Lustig, se kterým jsem se při psaní spřátelila a on napsal ke „Zpátečnímu lístku“ doslov. Řekl: „ Je štěstí, že se Ota Pavel narodil malé plavovlasé křesťanské mamince a černovlasému divokému židovskému tatínkovi do české země a že je stejného rodu českých spisovatelů jako Karel Konrád, Vladislav Vančura, Karel Čapek a jejich žáci. Bylo to krásné být jeho kamarádem a pracovat s ním na poli literatury, kde obstojí jen to nejlepší, co je v člověku, kde se nesmí a naštěstí ani nedá lhát. Stal se kronikářem jednoho českého pokolení, nebo alespoň jeho části. Byl to básník píšící prózou.“

- V knize popisujete místa a osoby, které známe z Pavlových knih. Která ta postava vám učarovala?

Hodně mi učaroval životní příběh Václava Matouška. V mládí na zbirožském zámku šepsoval plátna a míchal barvy Alfonsu Muchovi, který tam maloval v největším českém sále Slovanskou epopej. Ota Pavel ho překřtil na Fialového poustevníka. Dlouhých šestnáct let žil v dřevěném srubu pod zříceninou hradu Týřova, živil se houbami a lesními plody a maloval fialové obrazy. Ota sbíral ve Skryjích a okolí Týřovic materiál na knihu o něm. Stačil však napsat pouze jedinou povídku - Fialový poustevník. Ale i další osoby, o kterých Ota psal, mě uhranuly. Například Marie Vlková, které Ota říkal Krásná Marie, převozník Jan Zíka nebo Jaroslav Franěk. Ten býval rozvědčíkem v Indočíně, v Annamu. Celý život měl srdce rozvědčíka, až mu ho za války zabili Němci ve vězení Plötzensee. Jako mladá holka jsem se ještě potkávala s Jarkovou ženou Toničkou. Žila sama v křivoklátských lesích a v Restauraci u rozvědčíka, kterou si společně s mužem postavili, vařila guláš a točila rakovnické pivo nebo žlutou limonádu „čapézo“ pro všechny hladové, žíznivé, veselé i smutné pocestné.

Do Křivokláta ještě v pokročilém věku jezdila pro proviant na motorce značky Indian. I zkušený jezdec, když s takovou tři sta kilovou strojovnou dojížděl do křižovatky, měl co dělat. Musel rychle na levou nohu vymáčknout spojku, pravou rukou zařadit rychlost, před tím ubrat předstih a do toho nějak zastavit. Tonička celá obložená nákupej to zvládala s přehledem.

- Je onen „genius loci“ stále přítomen v místech, která jste společně s fotografem Milanem Richtermocem navštívila, přítomen?

Aby ne! Ta místa mají duši, jsou plná tajemství, mají osobitý půvab. Kam oko dohlédne, podmanivá a zvláštní krása. Fialový poustevník své obrazy nadarmo nemaloval fialovou barvou. Skály obnažené erozí tu často

zahaluje fialovou clonou zapadající slunce a v tom prazvláštním světle jsou opravdu fialové. Ale stráně nad Berounkou hrají i jinými barvami. Je to tím, že zde roste mnoho druhů stromů. Na podzim tu do řeky padá listí a každý je jiný. Jeden prudce žlutý, druhý pronikavě červený, jeden je ještě zelený, další fialový či skořicový. Ota říkával, že je to jako zlatý poklad Země české.

- V knize na str.21 píšete: „Přivřela jsem oči. Zdálo se mi, že vidím Otu Pavla.“ Setkali jste se osobně? Co byste mu řekla, kdybyste se s ním dnes mohla sejít, když jste tak důvěrně poznala místa a osoby jemu blízké?

Když mi bylo asi tak šestnáct let, potkala jsem ho jednou právě u Berounky. Ukázal mi místo u ohýnku na břehu a dal se se mnou do řeči. Na ulomeném prutu opékal napíchnuté václavky a kousek od něj vlasec na udici řezal ubíhající vodu. Neměla jsem tušení, kdo to je. Pruty ani ryby mne nezajímaly, neznala jsem žádné fotbalisty, kanadský hokej byl pro mne španělská vesnice, ale Ota vždy našel téma k zajímavému hovoru. Vzduch voněl podzimem a upečenými houbami. Snědli jsme je a já se rozloučila. „Ani jsem se vám nepředstavil,“ stiskl mi ruku tak, jak to dělá dobrosrdečný člověk. „Jsem Pavel. Ota Pavel.“ A pak zarecitoval Nezvala: „Sbohem a kdybychom se nikdy nepotkali, bylo to překrásné...“

Už jsme se nikdy nepotkali. Ale já v životě mnohokrát potkala jeho knihy. A jaké že by bylo naše současné setkání? Asi bych se mu jen mlčky uklonila až k zemi, protože si myslím, že bych sotva našla odvahu vřele ho obejmout. Ale určitě bych marně hledala slova, která by vyjádřila, co pro českou literaturu a především pro své čtenáře udělal.

- Na str. 39 meditujete o tom, že „kdyby byl život po životě, že by se rád odebral na rybářskou planetu a tam by teprve žil a rybařil“. Co by si Ota Pavel myslel o našem současném hektickém životě, kdy na prvním místě bývají většinou peníze?

Asi by mu nerozuměl. On totiž vůbec nelpěl na penězích, na majetku. Vyznával zcela jiné hodnoty. „Mým zvykem je dávat a jde to až do chorobnosti,“ napsal. „Když například někomu dlouho nic nekoupím, jsem přímo nesvůj, a teprve když dám dárek nebo dáreček, jako by se to ve mně uvolnilo, jako bych pustil nějaký ventil. Rád dávám, rád dělám lidem radost, protože když vidím, že s radostí přijímají, vrací se mi to zpátky.“ Jednou mu Krásná Marie z Luhu pod Branovem vyprávěla, že si jako malá hrála s hadrovou panenkou s vlasy z provázků, protože byli hodně chudí. Tolik si přála mít krásnou panenku s vlásky, jakou viděla u dcery sedláka, u

kterého musela pracovat na poli. Po letech si na to Ota vzpomněl před rozzářeným obchodem s hračkami na Manhattanu, když v Americe sbíral materiály na knižní debut Dukla mezi mrakodrapy. Z nepřeborného množství panenek tam vybral tu největší a přes půl světa a přes zelený Atlantik ji dovezl seniorce Marii Vlkové do Luhu pod Branovem. Takový on byl.

- Pavlovy knihy umějí pohladiť. Protože on sám uměl pohladiť, rozuměl řece i životu, jak píšete na str. 50: „Řeka se valí jako milosrdný čas, který odnese bolest, zármutek, zoufalství, utrpení, křivdu, ale vzpomínky nechá ležet někde na dně duše jako hladký oblázek v hluboké tůni“. Myslím, že i vaše kniha čtenáře pohladí. Psala se vám lehce, nebo jste si říkala, že nechcete pokazit poezii jeho tvorby a života?

Nad tím já nepřemýšlela, to bych se do psaní vůbec nepustila. Mým přáním bylo, aby Zpáteční lístek do posledního ráje Oty Pavla vzbudil ve čtenářích touhu stále se navracet k jeho knihám, aby v nich probudil i chuť podívat se do líbezného kraje pod hradem Křivoklátem, kde se mezi břehy vine tajemná řeka Berounka. Ota Pavel ten kraj spravedlivě nazval posledním rájem a jeho krásu věrohodně vylíčil ve svých povídkách. Opětovně je čtu a pokaždé v nich objevím něco nového. Ota Pavel je můj nejoblíbenější spisovatel, můj veliký vzor. Mám jeho fotografii pověšenou nad psacím stolem a on na mne dohlíží, když píšu. Někdy se stane, že nevím jak dál, a to pak zavěším oči do těch jeho a řeknu - teď rad' - a v okamžiku mi naskočí, jak pokračovat.

- Čekala jste, že kniha bude mít takový kladný ohlas, že se dočká dalšího vydání? Ta vaše knížka totiž dává naději a z toho by měl určitě Ota Pavel radost, neboť i on ve svých knížkách dával naději a radost.

Ani ve snu mě nenapadlo, že se dočká šesti vydání. Příští rok s největší pravděpodobností vyjde posedmé, k nedožitým devadesátinám Oty Pavla. Po knížce se čtenáři stále ptají - a to mě jako autora moc těší. Určitě by byl rád i můj kolega a přítel Milan Richtermoc, který knihu doplnil půvabnými fotografiemi Berounky. Ted' už se na ni i on dívá z druhého břehu.

- Jak na vás zapůsobili jeho bratři? Přece jenom prošli peklem koncentráků. A máte nějakou zajímavou historku s nimi, která se do knihy nevešla?

Oba bratři Oty o koncentracích nemluvili. Zřejmě si nechtěli připomínat ty hrůzy. Spíše hovořili o štěstí, že přežili. Prostřední Jirka a hlavně nejstarší

Hugo mi s psaním hodně pomohli. Bez jejich historek, rodinných fotografií a úžasného vzpomínání by kniha neměla ten esprit, který podle čtenářů prý má. Byla to krásná práce, na kterou ráda vzpomínám. Díky ní jsem se sblížila s celou rodinou Pavlových. Všichni mě přijali s otevřenou náručí. Hugo s manželkou Elou si mě dokonce „adoptovali“ jako třetí dceru. Jezdila jsem k nim do Kladna jako domů. Jednou tam Huga s jeho dcerami Hanou a Maruškou přijel vyfotografovat nějaký novinář a Hugo hned, že na fotce musí být i Slávka, třetí dcera- on mi tak říkal. Jindy se stalo, že mi zavolal, ať přijedu k nim na chatu, že mi chytil úhoře. Nikdy jsem tu rybí delikatesu nejedla, ale na druhou stranu jsem se žinýrovala sníst Hugovi toho vodního tuláka, co má - jak známo - maso jako lotosový květ. „Schovával ho jen pro tebe,“ uklidnila mě Ela. „I kdyby přijel sám prezident, tak by mu ho býval nedal.“

- Vzpomínám na besedu s Arnoštem Lustigem u nás v Nové Pace před lety. Okrajově jsme taky zabrousili na jeho přátelství s Otou Pavlem. Četl jsem i jeho vzpomínky z dob, kdy Pavel bojoval s psychickou nemocí. Jak moc ovlivnil odchod Arnošta Lustiga do emigrace Otu Pavla?

S Arnoštem ho pojilo veliké přátelství. Říkal, že jsou bratři, i když na to nemají razítko. Když Arnošt emigroval, Ota mu posílal krásné smutné a dlouhé dopisy. Arnošt napsal Otovi, ať přijede za ním. Ten mu však odepsal: „Já bych i přijel. Ale já patřím do české země. Nemůžu bez ní existovat. Bez ní bych nebyl vůbec nic.“ Do posledního dopisu vložil čtyřlístek z Krivoklátska. Pak už Arnošt žádný další dopis nedostal. Navždy 31.3. 1973 utichlo bušení Otova starého psacího stroje a také jeho srdce, které bylo někdy krásně mladé a jindy mu bylo nejméně tisíc let.

- V roce 1964 se mu na zimní olympiádě v Innsbrucku v německý mluvícím prostředí vrátili všechny válečné vzpomínky z dětství a Ota Pavel tu těžce onemocněl. Mluvílo se o jeho emigraci, ale dokázal by Ota Pavel žít bez Berounky?

Poslal své ženě Věře lístek z olympiády - jako z každého zájezdu - a pak se odmlčel. Čekala na něj v Praze u autobusu. „Je to smutné, ale tvůj muž se nedostavil k odjezdu autobusu, nezákonně opustil republiku. Zůstal v Rakousku,“ oznámil jí jeden komentátor a nepodal jí ani ruku. Všichni si mysleli, že Ota Pavel emigroval. Nikdo ho nehledal. Jen Arnošt Lustig, protože si byl jistý, že je to jinak. Nakonec se obrátil na vojenskou rozvědku. Objevili ho v rakouském blázinci. V pražské psychiatrické léčebně pak začala Otova pětiletá křížová cesta. Napsal, že se chtěl snad

stokrát zabít, když už nevěděl jak dál, ale nikdy to neudělal, protože v podvědomí toužil ještě jednou políbit na rty řeku a chytat stříbrné ryby. Berounka a vzpomínky na ni mu pomáhaly přežít. Když konečně opustil ústav, radoval se z návratu k řece, k potoku u Rozvěděčika a z napsání dvou až tří stránek denně.

- Nejenom Otou Pavlem je živ člověk, co momentálně píšete? Na jaké knihy se čtenáři, třeba i ti dětští, mohou v nejbližší době těšit?

Právě jsem dopsala k pětistému výročí založení mé rodné vesnice knížku Petrovické letokruhy. Teď mám rozepsané humorné povídky a také knížku pohádek. Dětské tvorbě se chci věnovat. Pro začínající čtenáře jsem vytvořila edici První čtení. Mám v hlavě i titul s názvem Děkuji, že vás mám. Bude o mých přátelích, kteří mi vstoupili do života - a já jsem ráda, že tam jsou. Přátelé jsou přece andělé, kteří nám pomohou, když naše křídla zapomenou létat.

- Díky vám jsme navštívili kraj dětství Oty Pavla. Jak píšete na str. 102: „Jeli se také podívat do kraje dětství. Zatoužili vrátit se tam a stát se malými chlapci.“ Nebyl Ota Pavel vlastně celý život jen velkým snícím dítětem?

Všichni tři bratři každoročně jezdili na týden pod stan. Těm výletům říkali spanilé jízdy. Vzali si s sebou dost jídla, moře piva a soutěžili, kdo z nich uvaří nejlepší pokrm a nachytá nejvíc ryb. Tam prý byli šťastní jako děti. Ale pokud byl Ota Pavel celoživotním snícím dítětem, nesnil žádný růžový sen. Jeho nedlouhý život byl radostný i žalostný, byl rájem i peklem, ale vždycky byl naplněn obdivem a láskou k prostým lidem. Měl životní krédo: Umět se radovat ze všeho. Nečekat, že v budoucnu přijde něco, co bude to pravé, protože je možné, že to pravé přichází právě teď a v budoucnu nic krásnějšího už nepříjde. Ale vyznával ještě jedno: Nikdo by na tomhle zamotaném světě neměl dělat moc velkého machra, ani ti největší sekáči, protože nikdy nikdo neví, kdy ho potká něco zlého anebo kdy se zblázní anebo kdy ho jednoho dne klepne pepka.

-Co ještě zbývá dodat na závěr?

Že je báječné chodit kolem knihkupectví a vidět Otovy knížky v x-tém vydání, čtené, žádané, obdivované a milované. Ota Pavel má velkou čtenářskou rodinu. Co víc by si mohl přát...

Děkuji za rozhovor.

Václav

Zlata ZÁKOUTSKÁ PROMĚNA DRUHÁ – LÉTO

(Ze souboru Krkonošská proměna z knihy Babička Zlata upravuje)

Zarrádka, co sousedí s farskou loukou, patří počtě a jejím vobyvatelům.

Sem dycky po Zmerzlejh mužich vynesou pošmistroje bedynky s diunejma vobroslíkama už dost' ránejma, něco mezi stromkem a křoučím. Voplégry nim přivezla po peruní sjetovej válce příbuzná až něgde z Talijánska. Jeden rozkvete bíle, druhej růžouje a přenáravně sladkým, těžkým čuchem se rozvoněj utom dersnzm luftě. Asi chudáci spomínaj na ten hic u nich doma. Menujou se voleándry nebo tak ňák.

A skerze tylencty cizokrajníky docházelo každej rok ulětě u pošmistru na zarráce k zázraku, takže doufám, musely bejt asi čarouný.

Malý d'ůče seběllo do zarrátky. Vyrudlá sukynka bejvala umolousaná vod důležitý práce, trá děláni báboviček z písku. Tejdě zrouna derncalo před sebou dřeujenej tmavej kočárek s pannou Růženou a vodřeným vopelichaným Měďou. Nadskakovaly, jak „máma“ pospíchala.

Čmelila k voleandrům.

Vokále naverch llavy, hubu voreuřenou jako šút, diu jí tam moucha neulítla, zakláni lebenu a fest broulí do korun rozkvetlýho křoučí. Šťasně se usmála, už ho zblikla – je tam! Nevomylně se sápá po tom tmavým, nejsilnějším kmínku a klepe, co jen jí síly stačej. Drobek se bóji učel, bzučí nich tam pelno. Nespouští je z merku, ale klepe dál vostošest. Konečně se ten zázrak ponnul a – žuch! Jablíčko spallo a koulelo se po svahu zarrátky. Hoenm za ním, ať neprolítne plaňkou uplotě do silnice. Tam by za ním nesměla. Kočár ponechanej i s „d'et'ma“ svýmu vosudu se dal do pohybu. Taky po svahu, japak ináč.

D'ůče konečně derží, celý šťasný, uzácný jabko. Vopraudu uzácný. Vobjebuje se totiž ve větvích jižního stromku, jenom dyž byla celej den honná, a to zasejc tak často nebejvalo.

D'ůče merkne vokem po kočáru. Léží kolečkama zhůru. Trapem bjěží posbírat' svý natlučený děti. Růžena má furt do nosu d'ouru. Musí vyderžat' do ježíška, ten jí namontuje novou llavu. Kolečka kočárku se seterváčnostěj točej. Sou čmajdavý, tak se jejich drátěný papersky pěkně velněj. Zajímavej jeu! Zapomenutý sou děti pod nim i jablo na břišku ukapce kjetovaný zástěrky. Ručky roztáčeť kolo a druhý, nakonec ušecky štyry. Každý se točí

ináč rychle, polle toho, jak je kerý zvohejbaný. Havelant vobjevil fyzikální ukaz a ani vo tom neujéd'el.

A bílek firháňk na kuchyňským vokně se tiše zavelnil a skoval vlínnej úsměu milujících rodičů.

— — —

Léto uhorách a pod níma, to sou hice a lijáky, někdy víter, že seno z kůp bére, a třá i bouřka s ledovým krupobitím a blejskancema, co zapálej chalupu.

Léto, to sou taky žencký upuntikovanejch šátkách „na babku“, s ráběma přes rameno, uzlíčkem jílka a bandaskou culifindy udruhý ruce, co dou sušit' sena. A bandaska je modrá jako ty cherpy ve vobilí s černejma flekama vomlácenýho glejtu. Čloujek má nejrač rozpálený stráně, co vydechujou vůni mateřídoušky, kjetů žebříčku, smolníček a zaschlý trávy, ukéry vobčas zašustí hádek nebo merskne vocáskem ještěrka.

Tou teplou kořennou vůněj je jeho mysel celá zmátořená, je z ní jako vopilej a je mu blaze.

To ušecho dorromady je krásný kerkonoský LÉTO!

ČAJ pro chvíle pohody

č.155, srpen 2019, ročník XVIII

Vydáno 5. srpna 2019 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka

Franczub@seznam.cz

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský

Interní tiskovina regionálních autorů Jičínska.

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!